

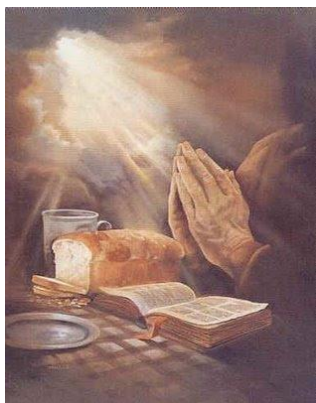
26 november 2017

'GEEF ONS HEDEN ONS DAGELIJKS BROOD'

Bijbellezing: Exodus 16,1-18 en Mattheus 6,19-34

Bidden vormt en verandert je leven

'Geef ons heden ons dagelijks brood'. Ik ga er straks iets over uitleggen, maar ik zal nu alvast vertellen waar de hele preek op zal uitlopen: *bidden brengt verandering*. Het brengt soms echt verandering in de situatie, want God hoort onze gebeden. Ik kan er voorbeelden van noemen uit onze gemeente. Bidden brengt soms een verrassende verandering omdat God hoort..., maar *bidden verandert allereerst jezelf*. En daar gaat het om, ook bij 'geef ons heden ons dagelijks brood'. Als je dit elke dag tot de Here God bidt, dan verander je, dan verandert je leven. Ik hoop in de preek uit te leggen hoe. Daarom bid je de woorden 'geef ons heden ons dagelijks brood'. Je bidt het tot God. Maar God heeft eigenlijk heel geen herinnering nodig waardoor Hij niet per ongeluk zou kunnen vergeten om voor ons te zorgen. Dat vergeet Hij sowieso niet. Maar wij hebben het nodig om door deze woorden 'geef ons heden ons dagelijks brood' onszelf te richten op God.

Ons dagelijks brood

Eerst even een korte uitleg: wat betekent 'geef ons heden ons dagelijks brood'? ... Dagelijks brood, dat staat voor je levensbehoeften. Voor eten, drinken, kleding, onderdak. Door te bidden 'geef ons heden ons dagelijks brood' bidt je dus voor alles wat je nodig hebt. Tastbare dingen: voedsel, drinken, kleding, onderdak. Maar ook voor niet-tastbare dingen: gezondheid, de kracht om het vol te houden, energie, hulp van je medemens enzovoort.

Een paar catechisanten zeiden laatst: 'het is fijn om tegen God alles te kunnen vertellen wat je nodig hebt en waar je naar verlangt.' 'Bidden is mooi, omdat je dan alles aan God mag vertellen'. Inderdaad! Maar aan de andere kant: ik vind het ook wel heel mooi dat Jezus het zo *kernachtig* zegt. Ik denk dat Jezus er ook mee wil zeggen: 'je hoeft niet alles op te sommen in je gebed.' (Mattheus 6,32: 'jullie Vader weet dat je deze dingen nodig hebt?') Houd het soms maar gewoon bij 'geef ons heden ons dagelijks brood. Dan heb je tenminste ook nog ruimte om God te loven en om andere dingen tegen God te zeggen'. ... Prachtig om alles aan God te mogen vragen, maar soms wordt het een riedeltje wat je opsomt, iets plichtsmatigs ook. Nou, als je bidden tot een riedeltje wordt..., misschien is het goed om dan gewoon eens te bidden: 'Here, hemelse Vader, U weet wat ik nodig heb...,geef ons heden ons dagelijks brood. Amen'. En die minuten die je dan nog overhoudt..., misschien daarin God loven, God prijzen. Of gewoon stil zijn voor God.

Bidden vormt je leven: soberheid

Dat even over de betekenis van het 'brood'. Maar Jezus heeft het specifiek over *dagelijks* brood. Nu, dat zal wel te

maken hebben met die tijd, waarin Jezus met Zijn leerlingen het land Israel doortrok. In die tijd leefde men van dag tot dag. Een dagloner in die tijd – de naam zegt het al – stond 's morgens op de markt te wachten of hij die dag zijn dagelijks brood kon verdienen. En wat er morgen zou zijn..., ja, dat was morgen. Misschien heeft het bidden om dagelijks brood ook daarmee te maken dat in die tijd het brood elke dag weer nieuw gebakken moest worden. Elke dag nieuw dagelijks brood. Men kon dus geen voorraden brood aanleggen, maar het brood eten van dag tot dag.

Maar ik denk dat er ook een diepere betekenis achter zit... En dan komen wij bij het eerste punt wat ik wil noemen over hoe dit gebed je leven vormt en verandert: met het bidden om dagelijks brood vraag je eigenlijk niet veel. Je vraagt niet om een grote voorraad brood. Je vraagt ook niet om een dikbelegde boterham, of luxe broodmaaltijd. Je vraagt gewoon om wat je nodig hebt. Het broodnodige. Meer niet.

Heel mooi vind ik wat hierover in boek Spreuken staat. Er staat in het boek Spreuken een prachtig gebed, Spreuken 30, vers 7 t/m 9. Daar bidt de Spreukendichter tot God: ⁷Twee dingen vraag ik u, gun ze me zolang ik leef: ⁸... *Maak me niet arm, maar ook niet rijk, voed me slechts met wat ik nodig heb.* ⁹*Want als ik rijk zou zijn, zou ik u wellicht verloochenen, zou ik kunnen zeggen: 'Wie is de HEER?' En als ik arm zou zijn, zou ik stelen en de naam van mijn God te schande maken.* Armoede is een gevaar. Je komt immers in de verleiding om te stelen. Zeker als de nood hoog is, want ja: 'je moet toch wat?' ... Maar rijkdom is ook een gevaar. Rijkdom kent het gevaar dat je God niet meer nodig denkt te hebben, dat je God zou verloochenen, dat je Hem niet meer zult kennen en erkennen..., dat je vergeet dat je van Hem afhankelijk bent. In het Onze Vader leert een discipel, een volgeling van Jezus te bidden om wat hij of zij nodig heeft om volgeling van Jezus te kunnen zijn. En een volgeling van Jezus moet niet teveel hebben. (X) 'Verzamel voor je geen schatten op de aarde' Een volgeling van Jezus moet niet teveel bagage met zich meenemen achter Jezus aan, want dat is alleen maar ballast. Dat zou er voor kunnen zorgen dat je achterop raakt onderweg, dat je het niet volhoudt Jezus te volgen, dat je steeds meer van Hem verwijderd raakt.

Ik ga nu niet een heel betoog houden over bezittingen, maar hier in het Onze Vader meen ik iets te zien van wat op meer plaatsen in de Bijbel wordt benadrukt: soberheid, een eenvoudig leven. Je mag genieten van de gaven die God geeft..., je doet God tekort als je niet zou genieten van al de geschenken die Hij voor ons in de schepping heeft weggelegd..., maar pas tegelijkertijd hier ook mee op. 'Matigheid', 'zelfbeheersing', dat is een vrucht van de Geest, zo zegt Paulus (Galaten 5,22). Dat hoort dus bij dat nieuwe leven dat God ons wil geven. Zelfbeheersing, matigheid, dat staat tegenover begeerte, steeds meer willen hebben, je laten meenemen in wat dan ook..., erin vast komen te zitten. Ik weet niet of onze tijd zoveel slechter is dan de tijd van Jezus' eerste discipelen..., zij zouden toen ook wel zo hun verlangens en verleidingen hebben gekend..., maar wat komen er in onze tijd toch geweldig veel dingen naar ons toe die wij eigenlijk zouden moeten hebben..., dingen die iedereen heeft..., dingen waarvan het lijkt dat wij niet zonder zouden kunnen... en nu de feestdagen naderen lijkt het alleen maar gekker te worden... Zonder dat je het weet kan je hier vast komen te zitten, of zitten wij hier misschien wel in vast. Krijg je zelf het gevoel dat zonder dit of dat je leven niet geheel af is. Ieder van ons zal zijn of haar eigen voorbeelden hierbij wel kunnen noemen.

Het gebed om het dagelijks brood wil ons helpen om onze ogen niet op anderen te richten die mogelijk meer lijken te hebben dan wij, maar om onze ogen omhoog te houden... op God gericht... Het gebed 'geef ons heden ons dagelijks brood' wil ons helpen om niet naar al die dingen te kijken die wij ook zouden kunnen hebben, maar naar de rijkdom die wij in Jezus Christus mogen hebben. Want als je met Jezus Christus mag leven, dan heb je alles wat je nodig hebt. ... Het gebed om het dagelijks brood leert ons om onderscheid

te kunnen maken tussen wat je nodig hebt om Jezus te volgen... en wat mogelijk tot ballast hiervoor kan zijn en ons de vreugde in God zou kunnen ontnemen. Alleen het broodnodige...

Bidden vormt je leven: jezelf los-bidden

Alleen het broodnodige dus... Maar dan nog iets: Jezus spreekt over het broodnodige brood dat wij vandaag nodig hebben. 'Geef ons *heden* ons dagelijks brood'. In Mattheus 6 roept Jezus ook op om niet zorgen te maken over het brood van de dag van morgen. Dat is pas voor morgen. Elke dag heeft genoeg aan zijn eigen sores. Geef ons *heden* ons dagelijks brood.

Maar kan zo'n zorgeloos leven leiden, waarbij je de dag van morgen gewoon de dag van morgen laat zijn, wel in onze maatschappij? In alles moeten wij vooruitplannen, vooruit denken. Ik vind het zo mooi om te lezen hoe Jezus ons oproept om niet bezorgd te zijn..., om te leven in afhankelijkheid zoals de vogels in de lucht en de bloemen op het veld... en het volk Israel in de woestijn dat leeft van het manna van dag tot dag, dat is ook zo'n mooi voorbeeld..., maar ik zie talloze mensen om mij heen helemaal vastlopen in zorgen voor, planningen maken, alle ballen in de lucht zien te houden. Moet men gewoon keuzen maken? Maar hoe dan? Ik denk aan die jonge ouders die moeten werken voor hun gezin, die een stukje zorg voor hun ouders hebben, die op school verwacht worden tijdens de oudergesprekken en van wie men het ook fijn zou vinden als men iets in de kerk zou doen. ... Maar ook die oudere persoon die ik van de week sprak, waarvan de hele week vol zit met ziekenhuisafspraken en andere noodzakelijke bezoeken, waardoor er bijna geen tijd is om op adem te komen... Geen zorgen maken? De dag van morgen gewoon de dag van morgen laten, terwijl je leven soms zo propvol is en onder spanning staat? Gewoon bidden om je dagelijks brood, en niet denken over de zorgen van morgen, terwijl je je agenda voor 2018 naast je hebt liggen?

Nu, door te bidden 'geef ons heden ons dagelijks brood' mag je jezelf los-bidden. Los van alles wat ons vasthoudt, wat je beklemmt. Natuurlijk: de toekomst, de volgende week, het volgende jaar, het kan je enorm bezighouden... en je moet de kop ook niet in het zand steken maar je verantwoordelijkheid nemen..., maar tegelijkertijd...: bid jezelf er van los... en geef de dag van vandaag en de toekomst van morgen toch in handen van God. Neem je verantwoordelijkheid... en belijd tegelijkertijd je afhankelijkheid. Het zou heel jammer als je jezelf overschat en vergeet dat je afhankelijk bent. Want die dag van morgen..., die hebben wij echt niet in de hand. Er is er maar Eén Die dat in handen heeft. ... Wat een geweldige les, een beproeving zo wordt het zelfs genoemd, was dat voor het volk Israel in de woestijn: om niet meer manna te verzamelen dan alleen voor deze ene dag... Maar die volgende dag dan? Zou er dan wel weer manna zijn? De dag van morgen was in Gods handen.

Door je zo op God te richten komen de dingen van vandaag... en de zorgen voor morgen in het juiste perspectief te staan. Zij krijgen niet een te grote plaats, want God heeft al de eerste plaats gekregen: het gaat om Zijn Naam, Zijn Koninkrijk, Zijn wil. ... Jezus roept ons niet op tot 'laat maar waaien', 'we zien wel waar het schip strandt'. Maar Jezus roept ons wel op om in al onze zorgen, al ons bezig zijn, steeds dat ene te zoeken: Gods Koninkrijk... God Zelf... en onzelf in Zijn handen over te geven. Dat geeft rust. Dat geeft ordening in al je gedachten, moeten, willen. Misschien dat er ook nog wel dingen zullen afvallen, die minder belangrijk blijken te zijn. Zo je afhankelijkheid uit te spreken naar God toe, elke dag..., dat geeft rust, zelfs al staat je agenda helemaal vol. Want in al die dingen, plannen, angsten, verwachtingen, taken gaat het maar om Eén, Eén in wiens hand alle dingen zijn.

Te bidden 'geef ons heden ons dagelijks brood', zo je afhankelijkheid naar God toe in je gebed te uiten, maakt je

bovendien ook *rijk*. Want je gaat ook steeds meer ontdekken hoe God voor je zorgt.

Ik vind het in dit kader heel mooi hoe Mozes tot het mopperende volk Israel zegt dat zij de volgende dag God heerlijkheid zullen zien. Wat is die heerlijkheid en die majesteit van God die zij krijgen te zien? Is dat die wolkkolom die overdag hen begeleidde? Ja, dat ook. Maar ook..., ook dat eenvoudige manna. In dat eenvoudige woestijnbrood mocht men Gods heerlijkheid, Gods grootheid ontdekken. God laat Zijn heerlijkheid in het dagelijks brood zien. Gods heerlijkheid, Gods grootheid zit niet opgesloten in bijzondere ervaringen, visioenen, wonderen – dat ook – maar Gods heerlijkheid, Gods liefde, Gods zorg voor jou..., dat zie je ook in die boterham die daar op je bord ligt... gewoon dat brood dat in de aanbidding was, met dat plakje kaas..., zo dagelijks als het maar kan zijn... Kijk goed om je heen in je dagelijks leven en in je dagelijkse dingen... God is dichterbij dan je denkt.

Bidden vormt je leven: omzien naar de ander

'Geef ons heden ons dagelijks brood'. Dit ene zinnetje vormt je leven. Jezus' gebedsonderwijs is levensonderwijs. Is het u daarbij ook opgevallen dat Jezus ons in de wij-vorm leert bidden? Jezus leerde ons Zijn Vader al aan te spreken als *onze* Vader. Niet 'mijn', maar 'onze' Vader. En nu leert Hij ons ook te bidden: 'geef ONS heden ONS dagelijks brood'. Als je voor jezelf en voor je dagelijks brood bidt, bidt je tegelijkertijd ook voor de ander. Niet eerst bij jezelf beginnen en dan de tijd die je nog rest voor de ander bidden, voorbede doen..., maar inclusief bidden: in het gebed ben je met de ander verbonden, geestelijk, maar ook gewoon wat de dagelijkse boterham betreft.

Ook dit aspect van 'geef ons heden ons dagelijks brood' vormt je leven. Hoe je in de wereld staat ten opzichte van je medemens. In hoeverre je oog hebt voor de ongelijkheid in de wereld, die door de rijke landen in stand wordt gehouden. In hoeverre je oog hebt voor de uitbuiting van de wereld en de omgang met het milieu, ten koste van het leven in andere delen van de wereld. Hoe kan je 'geef ons heden ons dagelijks brood' bidden, als die ander voor jou niet in beeld is, maar je alleen over je eigen bord gebogen zit?

Heel mooi vind ik wat we in Exodus 16 lezen over het manna. Iedereen van het volk Israel moest rapen. Maar ja, de een raapt natuurlijk meer manna dan de ander, want je hebt grote mensen en kleine mensen, gezonde mensen en zieke mensen enz. En toch...: ieder kreeg wat hij of zij nodig had. Niet: de een had nu eenmaal meer geluk dat er rondom zijn tent meer gevallen was dan bij de tent van die ander verderop. Nee, ieder had naar dat hij of zij nodig had. Het is dan ook niet vreemd dat Paulus juist deze geschiedenis ophaalt, als hij de gemeente van Korinthe oproept om aan de zustergemeente te denken en deze financieel te ondersteunen.

Het Brood des levens

Jezus heeft ons dit Onze Vader gebed gegeven om zo ons leven te vormen en op God te richten. Maar als je goed naar de woorden van vanmiddag kijkt, geeft Jezus in deze gebedswoorden ook Zichzelf. Want Hij is het Brood dat uit de hemel is neergedaald. Hij is Zelf dat Brood des levens, dat wij dagelijks nodig hebben en waardoor wij voor eeuwig mogen leven. Hij heeft Zichzelf geven..., om ons leven te redden van de dood. Dit brood is het enige wat wij nodig hebben. Wat wij elke dag nodig hebben.

En Hij leert ons hoe God ons leven heeft bedoeld: een leven in diepe afhankelijkheid van Hem, voor vandaag en voor morgen. Een leven met het oog op de ander, een werkelijk samenleven.

Ik hoop dat uw gebed en uw leven steeds meer van dit Brood vervuld mag zijn.

Heeft u vragen of een reactie: ds. E.G. (Eddy) de Kruijf // 010 210 89 71 // dekruijf@live.nl